

## Trồng Lan Tiểu Kiếm

Tuổi già chán thật! Cứ cúi xuống một lúc là lưng thấy mỏi, xương sống như muốn rụng rời, làm một chút là hơi thở hỗn hển. Cũng vì vậy tôi phải vừa bán, vừa cho để thanh toán bớt đám lan thân yếu để cho thân già đỡ phải vạch lá tìm sâu và nhất là phải thay những chậu lan nặng nề.



Ấy thế mà khi lên hội chợ hoa lan tại Santa Barbara, thấy gian hàng Water Orchids của Đài Loan có những cây tiểu kiếm *Cymbidium ensifolium* và *Cymbidium sinense* lá xanh mượt, bóng loáng như ở mấy vườn lan Sa Pa và Hà Nội, nổi đám mê ùng ùng nổi dậy. Cô hàng quen thuộc từ bao năm trước mời chào:

“Lan mới về đẹp lắm nếu ông mua nữa tôi sẽ bớt giá!”

Chọn 5 cây: *Cymbidium sinense* var. *alba* hình như tôi đã có rồi. Nhưng có thêm cây

nữa cũng chẳng sao! Kìa cây *Cym sinense* Mountain River’ quá đẹp, lại thêm cây *Cym. sinense* ‘Da Tun Chi Linh’, cây *Cym. sinense* ‘Big sone Door’ lá sọc hiếm có và cây *Cym. ensifolium* ‘Jade Flower’ với những chiếc lá viền vàng thuộc giống Kim biên sao mà quyến rũ. Thôi đành tặc lưỡi mở hầu bao.

Những cây lan này vừa được tách rời từ những khóm cây lớn rồi quấn vào trong rêu sphagnum moss. Để tiện việc đóng gói họ gấp rễ lại gửi đi cho nhẹ gọn, vì vậy đến tay người mua lá lan còn xanh tốt mượt mà, nhưng bộ rễ đã bị dập gãy tơi nghiến.

Chiều hôm trước, khi trở về nhà, tôi vội vàng ngâm cây trong 4 lít nước có pha:

- 1 thìa cà phê đường
- ½ thìa cà phê phân bón
- 1 viên thuốc ngừa thai (hormone).

Ngâm chừng 2-3 giờ tôi lấy cây ra, cho thêm nước và ngâm các vật liệu trồng cây như sau:

- 5 phần vỏ thông nhỏ cỡ 3-5 ly
- 2 phần than củi nhỏ cỡ 3-5 ly
- 1 phần sơ gỗ thông đỏ (Redwood)
- 1 phần rễ cây dương xỉ nhỏ
- 1 phần cát lớn.





Ngày hôm sau, đổ các vật liệu kể trên ra một chiếc rổ cho ráo nước. Tôi mở gói cây ra quan sát bộ rễ sau đó dùng kéo đã hơi lửa khử trùng cắt bỏ các rễ thối. Phun thuốc Daconil diệt trừ nấm bệnh, rồi rũ các rễ cây cho thẳng ra. Dùng các chậu miệng hẹp và sâu đáy, những chậu này đã đục thêm lỗ để dễ thoát nước. Bỏ một ít miếng xốp (styrofoam) để sau này khi tưới, các vật liệu trồng sẽ bịt kín lỗ thoát nước. Cho cây vào chậu, giữ cho rễ ngay thẳng và đáy của thân cây lan nằm ở vị trí dưới miệng chậu khoảng 4-5 phân, để sau này khi tưới, nước không trào ra ngoài.

Luôn nhớ hướng mọc của cây, tức là đặt củ già nằm gần sát thành chậu, phải chừa khoảng trống cho cây non. Bỏ các vật liệu nuôi trồng vào 4 phía. Lắc chậu, để các vật liệu rơi vào các khe hở của bộ rễ. Tiếp tục bỏ thêm, rồi dùng ngón tay cái ấn nhẹ xuống chung quanh thành chậu cho đến khi thấy chặt mới thôi. Khi xong, đáy của cây lan phải ở dưới miệng chậu chừng 3-4 phân. Tưới nước có pha một thìa súp B1 trong 4 lít nước cho cây khỏi bị sốc và chóng mọc rễ. Để cây vào chỗ thoáng mát và ngưng tưới trong 2-3 tuần mới tưới trở lại.



Miền Nam California nắng ấm chan hòa, những người ở thành phố gần biển, nuôi trồng những giống lan này dễ dàng. Nhưng Placentia, nơi tôi ở và các thành phố khác như Corona, San Bernadino, Red land v.v... nhiệt độ quá cao và ẩm độ lại quá thấp cho nên cần phải để vào nơi thoáng mát. Mùa hè tưới cách một ngày một lần và tăng cường độ ẩm tối đa.



Những tiểu bang như Oregon, Washington là nơi lý tưởng còn các tiểu bang miền Trung Tây hay miền Đông đều có thể nuôi ngoài vườn và nhớ mang vào trong nhà trước khi ban đêm lạnh xuống 45°F.



Chúc các bạn thành công mỹ mãn và có thêm những cây lan có hơi hướng đến quê hương cũ của chúng ta, bởi vì vào thập niên cuối của thế kỷ thứ 20, những người Đài Loan sang Việt Nam vơ vét gần hết những giống lan hiếm quý này. Sau đó mang về lựa chọn giống tốt và cấy phân, gieo mầm hàng triệu cây lan nhỏ, rồi xuất cảng đi khắp nơi trên thế giới trong đó có cả Hoa Kỳ.

Placentia 7/2009  
**BÙI XUÂN ĐÁNG**